

До спеціалізованої вченої ради
Д 41.086.03 Національного
університету «Одеська
юридична академія» (65009,
м. Одеса, Фонтанська дорога, 23)

ВІДГУК

**офіційного опонента кандидата юридичних наук,
доцента Холостенка Андрія Володимировича
на дисертацію Комашка Володимира Володимировича
на тему: «Правові та організаційні основи контролю за
вчиненням злочину», подану на здобуття наукового
ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю
12.00.09 - кримінальний процес та криміналістика;
судова експертиза; оперативно -
розшукова діяльність**

Актуальність теми дисертації. Робота Комашка В.В. присвячена актуальній проблемі, адже масштаби і тенденція збільшення обсягів незаконного обігу, виробництва, попиту зброї, наркотичних засобів і психотропних речовин, товарів, обмежених або заборонених у загальному обігу, корупція, стрімке поширення організованої транснаціональної злочинності становлять серйозну загрозу для суспільства як на національному, так і міжнародному рівнях.

Із прийняттям у 2012 році Кримінального процесуального кодексу України розпочався новий етап у правовому регулюванні досудового розслідування, оскільки в ньому враховано прогресивний світовий досвід організації діяльності державних органів із протидії злочинам та встановлено детальну правову регламентацію провадження як гласних, так і негласних слідчих (розшукових) дій, спрямованих на їх розслідування. Беручи до уваги неоднозначні оцінювання з боку науковців, правників, представників правоохоронних органів наявності у кримінальному процесуальному праві України норм, які регламентують дії уповноважених суб'єктів щодо конспіративного отримання або перевірки вже отриманих доказів у

конкретному кримінальному провадженні, аналіз їх положень заслуговує на особливу увагу. Саме до системи таких дій положеннями глави 21 КГЖ України віднесено контроль за вчиненням злочину, який може проводитись у формі контрольованої поставки, контрольованої та оперативної закупок, спеціального слідчого експерименту, імітування обстановки злочину за наявності достатніх підстав вважати, що готується вчинення або вчиняється тяжкий чи особливо тяжкий злочин.

Системний аналіз наукових досліджень у зазначеній сфері свідчить про недостатню увагу до проблем правового та організаційного забезпечення проведення контролю за вчиненням злочину. Наявні наукові доробки не повною мірою відповідають потребам особи, суспільства, держави в ефективному застосуванні негласних слідчих (розшукових) дій як ефективних заходів з отримання (збирання) доказів або перевірки вже отриманих доказів у конкретному кримінальному провадженні. Зазначене пояснюється недостатньою науковою активністю дослідження проблем проведення негласних слідчих (розшукових) дій, відсутністю науково обґрунтованого аналізу організаційно-правових основ проведення контролю за вчиненням злочину та відповідного його наукового супроводження. Потребує подальшого удосконалення і кримінальне процесуальне законодавство у цій сфері, і нормативно-правове забезпечення функціонування інституту негласних слідчих (розшукових) дій, а також розвиток їх організаційних форм.

Важливість завдань, що вирішуються шляхом проведення контролю за вчиненням злочину у сфері протидії сучасній злочинності, зумовлює необхідність ґрунтовного опрацювання правових та організаційних засад цього контролю та свідчить про теоретичну й прикладну актуальність теми дослідження.

В дисертації є посилання на зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Теоретичні та практичні питання теми дисертації досліджувалися у межах виконання плану науково-дослідної і дослідно-конструкторської роботи Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ у межах загальноуніверситетської наукової теми «Актуальні проблеми державотворення, правотворення та правозастосування» (номер державної реєстрації 01Ш003550), затвердженої 28 травня 2012 р. та відповідають рішенню Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 р. № 311/2008, Стратегії державної політики щодо наркотиків на період до 2020 р., схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28 серпня 2013 р. № 735-р.

Наукова новизна одержаних результатів. Дисертація є першим у вітчизняній науці кримінального процесуального права спеціальним комплексним дослідженням сучасних теоретичних і практичних проблем, пов'язаних із правовим регулюванням та організацією контролю за вчиненням злочину.

До положень, які характеризують наукову новизну, можуть бути віднесені такі висновки і пропозиції:

1. На думку офіційного опонента, вимогам наукової новизни відповідає сформульоване дисертантом авторське визначення контролю за вчиненням злочину як негласної слідчої (розшукової) дії, що становить собою комплекс взаємопов'язаних правових, організаційно-тактичних дій, які здійснюються виключно за рішенням прокурора у визначених чинним законодавством формах та полягають у перевірці уповноваженими суб'єктами відповідності наявності та достовірності підстав вважати, що вчиняється (вчинено) тяжкий або особливо тяжкий злочин, відомості про факт та методи проведення яких не підлягають розголошенню, за винятком випадків, передбачених КПК України.

2. Опонент підтримує обґрунтовану дисертантом необхідність розробки проекту міжвідомчого нормативно-правового акта, в якому слід визначити порядок організації форм контролю за вчиненням злочину та передбачити:

загальні засади його проведення; порядок проведення форм контролю за вчиненням злочину; умови, необхідні для проведення зазначеної негласної слідчої (розшукової) дії; сили та засоби, які залучаються до провадження контролю за вчиненням злочину; особливості використання матеріалів, отриманих за результатами проведення контролю за вчиненням злочину.

3. Опонент вважає, що дисертантом вироблено авторське визначення провокування (підбурювання) особи під час установленого уповноваженими суб'єктами контролю за її злочинними діями, під яким розуміється свідомий активний вплив уповноважених суб'єктів організації та проведення негласних слідчих (розшукових) дій або осіб, залучених до їх виконання у встановленому законом порядку, на певну особу з метою схилення її до вчинення злочину, який в іншому випадку не був би вчинений, та подальше викриття цієї особи.

4. Дисертантом розкрито зміст організації проведення контролю за вчиненням злочину, що полягає у координації здійснення комплексу взаємопов'язаних, підпорядкованих єдиному задуму правових, організаційно-тактичних дій, спрямованих на перевірку наявності достатніх підстав вважати, що вчиняється (вчинено) тяжкий чи особливо тяжкий злочин, який проводиться виключно за рішенням прокурора у визначених чинним законодавством формах.

5. Доцільною є пропозиція дисертанта щодо визначення організаційної моделі контролю за вчиненням злочину, ядро якої складає багатоаспектна та багатоцільова система управлінських, правових, організаційних заходів з урахуванням специфіки суб'єкта, об'єкта й обстановки його проведення.

Достовірність і обґрунтованість положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації, забезпечується шляхом використання здобувачем сукупності загальнонаукових та спеціальних методів пізнання, вибір яких обумовлений особливостями його мети і задач, об'єкта і предмета.

Усі методи дослідження, а саме: методи абстрагування, аналогії, формально-юридичний метод, метод моделювання, логіко-юридичний, порівняльно-правовий, історичний методи, метод системно-структурного аналізу, соціологічний (опитування, анкетування, інтерв'ювання) та статистичний методи використовувалися у їх взаємозв'язку і взаємозалежності, що забезпечило переконливість, всебічність, повноту та об'єктивність роботи, істинність отриманих наукових результатів.

Нормативну базу дисертації становлять Конституція України, акти законодавства України та законодавства Іспанії, Франції, США, Республіки Білорусь, Республіки Казахстан, Литовської Республіки та інших зарубіжних країн у сфері, що досліджується.

Емпіричну базу дослідження становлять рішення Європейського суду з прав людини; офіційно опублікована практика судів загальної юрисдикції України (2012 - 2015 рр.); матеріали 80-ти кримінальних проваджень, у межах яких проводились окремі форми контролю за вчиненням злочину, результати анкетування 200 співробітників органів прокуратури.

Практичне значення одержаних результатів визначається можливістю їх використання у правотворчості, правозастосовній діяльності правоохоронних органів, а також у подальших наукових дослідженнях та навчальному процесі при підготовці підручників і навчальних посібників, проведенні лекційних та семінарських занять.

Ознайомлення з текстом дисертації дає підстави вважати, що автор досяг поставленої мети та в цілому виконав означені ним задачі.

Положення, висновки та рекомендації сформульовані в дисертації у повному обсязі та відображені в 19-ти наукових публікаціях, серед яких 7 наукових статей - у фахових виданнях з юридичних наук, перелік яких затверджено МОН України, 3 статті - у зарубіжних періодичних виданнях, а також 9 тез доповідей на наукових та науково-практичних конференціях.

Структура роботи зорієнтована на розкриття означеної теми дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, які охоплюють шість підрозділів, списку використаних джерел (204 найменування) та додатків. Структура дисертації та автореферату в цілому відповідає вимогам, які ставляться до такого виду наукових праць.

Дисертація та автореферат підготовлені державною мовою. Зміст автореферату відповідає основним положенням, сформульованим у дисертації.

Визначаючи позитивні ознаки дисертації, офіційний опонент разом з тим прагне визначити окремі дискусійні чи недостатньо обґрунтовані положення роботи.

1. На думку офіційного опонента, всі умовні скорочення терміну «негласні слідчі (розшукові) дії», які використовуються дисертантом у роботі, а саме: «НСРД» та «НС(Р)Д», - доцільно було б привести у відповідність до списку умовних скорочень (с. 3 дисертації) і викласти у вигляді аббревіатури «НСРД».

2. Дисертант у роботі (с. 17; 23; 33) застосовує термін «новий Кримінальний процесуальний кодекс України».

На нашу думку, в означених випадках, стосовно Кримінального процесуального кодексу України 2012 року, більш коректним було б використання терміну «чинний Кримінальний процесуальний кодекс України».

3. Дисертант на с. 3 автореферату та с. 7 дисертації використовує термін «завдання дослідження».

Проте, автору в даному випадку потрібно використовувати термін «задачі дослідження», визначений п. 3.4.1.3. Вимог до оформлення дисертацій та авторефератів дисертацій, які розроблено на підставі ДСТУ

3008-95 «Документи. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення» (Бюлетень ВАК України, № 9—10, 2011).

4. На наш погляд, дисертанту на с. 92 дисертації доцільно уточнити значення терміну «слідчий», який дисертант визначає як «... службова особа **органу внутрішніх справ, ...**»

Адже, згідно з п. 17 ч. 1 ст. 3 КПК України, слідчий - службова особа **органу Національної поліції, органу безпеки, органу, що здійснює контроль за додержанням податкового законодавства, органу державного бюро розслідувань, підрозділу детективів, підрозділу внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України, уповноважена в межах компетенції, передбаченої цим Кодексом, здійснювати досудове розслідування кримінальних правопорушень.**

5. Дисертант у підрозділі 3.1 «Організаційні основи проведення контролю за вчиненням злочину» наводить приклади, з посиланням на відповідні кримінальні провадження, щодо практики проведення таких форм контролю за вчиненням злочину як:

- контрольована поставка;
- оперативна закупка;
- спеціальний слідчий експеримент;
- імітування обстановки злочину.

На погляд офіційного опонента, дослідження було би більш змістовним у випадку наведення дисертантом прикладу судової практики і такої форми контролю за вчиненням злочину як контрольована закупка.

6. Офіційний опонент вважає, що дисертанту у проекті Інструкції «Про порядок організації та проведення контролю за вчиненням злочину» доречно було б передбачити порядок взаємодії правоохоронних органів з іншими міністерствами, відомствами, підприємствами, установами та

організаціями з метою забезпечення ефективного проведення контролю за вчиненням злочину.

Висловлені зауваження багато в чому мають дискусійний характер, а тому суттєво не впливають на позитивну оцінку дисертації.

Висновок

Дисертація Комашка Володимира Володимировича на тему: «Правові та організаційні основи контролю за вчиненням злочину» є завершеною науковою працею, яка за важливістю та обсягом змісту дослідження має суттєве значення для розвитку теорії та практики забезпечення навчально-виховного процесу ВНЗ, а також самостійним, цілісним, завершеним науковим дослідженням, яке відповідає вимогам МОН України (пп. 9, 11 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 року, зі змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України № 656 від 19 серпня 2015 року, № 1159 від 30 грудня 2015 року та № 567 від 27 липня 2016 року), а його автор, Комашко Володимир Володимирович, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 - кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність на основі прилюдного захисту.

Офіційний опонент

Професор кафедри кримінального процесу
факультету № 3 Одеського державного
університету внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент

04.10.2016

Підпис
<i>А.В. Холостенко</i>
ЗАСВІДЧУЮ:
Начальник ВРСДЗ ОДУВС
<i>В.К. Рибарецько</i>
« 04 » 10 2016 р.

А.В. Холостенко

